

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן
SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

יבמות לז

עניין: ספק ממזר

מסכת כלה פ"ב

בג פעם אחת היו זקנים יושבין בשער ועברו לפניהם שני תינוקות אחד כסה את ראשו ואחד גילה את ראשו זה שגילה את ראשו רבי אליעזר אומר ממזר רבי יהושע אומר בן הנדה רבי עקיבא אומר ממזר ובן הנדה. אמרו לו לרבי עקיבא היאך מלאך לבך ללעבור על דברי חבירך. אמר להן (זיה) אני אקימנו. הלך אצל אמו של תינוק וראה שהיתה יושבת ומוכרת קטניות בשוק. אמר לה בתי אם את אומרת לי דבר שאני שואלך אני מביאך לחיי עולם הבא אמרה לו השבע לי. היה רבי עקיבא נשבע בשפתיו ומבטל בלבו אמר לה בנך זה מה טיבו אמרה לו כשנכנסתי לחופה נדה הייתי ופירש ממני בעלי ובא עלי שושביני והיה לי בן זה נמצא התינוק ממזר ובן הנדה. אמרו לו גדול היה רבי עקיבא כשהכחיש את רבותיו. באותה שעה אמרו ברוך ה' אלהי ישראל א אשר גילה סודו לרבי עקיבא בן יוסף.

רבי צדוק הכהן דברי חלומות

[כא] ר"י מוש"ק בשלח נסתפקתי בחלום הלילה צהא דיבמות ל"ז א' בספק בן ט' לראשון ספק בן ז' ליבס דולד א' כשר והב' ספק ממזר היכי דחזינן דולד ראשון לניטי ומעלי והב' מקטפי' ידיע ובמעלליו מינקותו שהא עז פנים כרובן של ממזרים הן המורדים והפושעים. אי סמכינן ע"ז לדינא להחזיקו ע"ז כממזר ודאי [ומסברא הי' נראה פשוט דלא סמכינן דטובי עזי פנים יש בעולם דלאו ממזרים ובעקבתא דמשיח חולפא סגי וכן טובי רשעים דורו מרחם יש. ואף דהם בני אב ואם אחד אם הראשון בן יבס יעקב ועשו יוכיחו והם תלומים ובני אב ואם לדיקים גמורים וכ"ש שאין תלומים ובאגשי דעלמא. וחולי הב' מבני ט' מדות דנדרים כ' ז' וכיוצא. אלא שיש לעיין לגאורה בעובדא דר' צנאה בב"ב נ"ח א' שסמך על אומדנא להחזיק העזי פנים לממזרים גם לענין מעצן ונ"ל אע"ג דבממון לא חזינן בתר חזקה היינו להוליא ממוחזק. אלא ד"ל שם הי' ודאי ט' מהם ממזרים וכאן מי זימר דאיכא ממזר. אך בלא"ה החס כיון דהאב ליוה שהא' ירש ולא פירש מי ע"כ סמך על חכמת הב"ד שיבררו הדבר בחכמתם. וגם י"ל דדמיא להא דכתובות פ"ה ז' נכסי לטובי' ואחו ז' טובי' דשורא דדאי לפירש"י שם לאמוד דעת המת ע"ש. ושוב ראיתי ברשב"מ ז"ב שם כתב כמ"ש ע"ש בד"ה אחד ט' שיבררו ז"ד ובד"ה אמר כו' ויפה דן ר' צנאה דלא שייך הכא אלא

אבות פ"ה ורע"ב שם

ב יהודה בן תימא אומר רנא, הוי עז פנמך רנב, וקל פנשך רנג, ורץ פצבך רנד, וגבור פארי רנה לעשות רצון אביך שפשמים. הוא הנה

הלציאה מכנסת ראשה נסככי היער ונוהמת ותוצעת את הזכר, והחזיר שומע קולה ורובעה, ונמר יוצא מצין שניהן, ולפי שהוא ממזר הוא עז פנים אע"פ שאין צו גבורה כל כך. אף אחת היא עז ואל תחזייש לשאול מרבך מה שלא הבנת, כאותה ששנינו לא הביישן למד: וקל כנשר.

